

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“ФІНАНСОВИЙ РИНОК”
(для бакалаврів)

МАУП

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2013

Підготовлено професором кафедри фінансів і статистики
С. Г. Шклярюком

Затверджено на засіданні кафедри фінансів і статистики
(протокол № 1 від 31.08.11)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Шклярук С. Г. Навчальна програма дисципліни “Фінансовий ринок”
(для бакалаврів). — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2013. — 36 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Фінансовий ринок”, варіанти контрольних робіт, питання для самоконтролю, список літератури.

- © Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2013
- © ДП «Видавничий дім «Персонал», 2013

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна дисципліна “Фінансовий ринок” входить до модулю підготовки дипломованих фахівців-фінансистів на рівні бакалаврів у навчальних закладах системи вищої освіти України. Оволодіння методами і інструментами надання фінансових послуг є невід’ємним елементом підготовки висококваліфікованих підприємців, бізнесменів, економістів, фінансистів, бухгалтерів, інвестиційних та інших менеджерів.

Головна мета вивчення дисципліни “Фінансовий ринок” — отримання студентами поглиблених знань та практичних навичок щодо вміння визначати відповідні ринки з метою їх використання для здійснення розрахунків і інших фінансових операцій, оволодіння фінансовими інструментами і методами здійснення фінансових операцій з кредитування, випуску фінансових інструментів в обіг, з хеджування ризиків, з страхування, з лізингу, інвестиційних послуг та інших з метою забезпечення ефективного функціонування фірм, компаній, підприємств і їх оцінювання з точки зору ефективності.

Завдання навчальної дисципліни — визначити основні види фінансових ринків, забезпечення механізмів їх функціонування, основних учасників, методів і способів здійснення фінансових операцій;

опанування основними фінансовими концепціями — “фінансовий ринок”, “зміни вартості грошей за часом”, “грошовий потік і його дисконтування”, “фінансові і ділові ризики” тощо, а також організацією збирання необхідної інформації для аналізу і вибору фінансових інструментів і способів здійснення фінансових операцій, методологією формування грошових потоків і оцінки ефективності здійснених операцій, методами визначення ефективності щодо прийняття рішень доцільності застосування відповідних фінансових інструментів, методами визначення ризиків фінансових ринків і фінансових інструментів і механізмів їх зменшення; способами і підходами управління ризиками.

Предмет навчальної дисципліни — фінансові ринки і практичні аспекти здійснення фінансових операцій на них і визначення їх доцільності і ефективності.

Майбутні спеціалісти-фінансисти повинні професійно володіти сучасними науково-обґрунтованими, практично перевіреними високоефективними технологіями, оцінки ефективності фінансових операцій, альтернативного аналізу їх здійснення.

В результаті вивчення курсу “Фінансовий ринок” студент повинен знати і уміти:

- сутність функціонування фінансових ринків і основні механізми його забезпечення;
- інструменти які використовуються для здійснення фінансових операцій;
- механізми і способи здійснення фінансових операцій і забезпечення їх надійності;
- основні принципи функціонування банківської системи, фондового і валютного ринків і їх регулювання;
- основні законодавчі акти які регулюють функціонування фінансових ринків і взагалі всієї фінансової системи в Україні;
- міжнародні ринки фінансові ринки і основні інструменти, які застосовуються на даних ринках;
- основні види фінансових операцій на міжнародних ринках і механізми їх здійснення;
- основні інформаційні і комп'ютерні системи здійснення фінансових операцій;
- проводити аналіз ринків з точки зору їх прогнозування за допомогою методів технічного і фундаментального аналізу;
- оцінювати фінансові інструменти і вибирати найкращі способи їх застосування;
- оцінювати ефективність фінансових інструментів і активів;
- формувати і розраховувати прогнозні грошові потоки і розробляти прогнозні фінансові плани;
- методологію альтернативного аналізу;
- визначати ризики фінансових інструментів на всіх стадіях їх використання, механізми і інструменти їх запобігання;
- організовувати ефективне управління фінансовими ризиками.

Теоретичну основу навчальної дисципліни складають сучасні економічні теорії та концепції фінансів, фінансового менеджменту, інвестиційного менеджменту, аналітичного маркетингу і теорії ризиків, світовий досвід з теорії і практики функціонування і розвитку фінансових ринків, розробки провідних вчених і практиків провідних країн світу, що максимально адаптовані до реальних умов національної економіки.

Змістові модулі:

Змістовий модуль 1. “Світове і внутрішнє фінансове середовище, фінансова система країни і її основні складові елементи”. Теоретичні основи функціонування фінансової системи — розкриває основні фі-

нансові концепції, які використовуються для забезпечення функціонування фінансових ринків, визначає основні фінансові інструменти і способи здійснення фінансових операцій, учасників фінансових ринків і їх характеристики, ризики фінансових ринків і їх управління

Змістовий модуль 2. “Фінансові ринки і механізм їх функціонування” — передбачає підготовку бази для оволодіння методологією організації і здійснення фінансових операцій на різних фінансових ринках.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ФІНАНСОВИЙ РИНОК”

№ з/п	Назва змістового модуля і теми
Змістовий модуль I. Світове і внутрішнє фінансове середовище, фінансова система країни і її основні складові елементи. Теоретичні основи функціонування фінансової системи	
1	Вступ. Предмет та завдання дисципліни “Фінансовий ринок”
2	Фінансова система країни, її основні функції, складові елементи, механізм регулювання
3	Фінансові інститути і міжнародні фінансові центри і їх вплив на національну фінансову систему
4	Фінансові посередники і їх функції на фінансових ринках
5	Фінансові інструменти: види, поняття, класифікація, застосування
6	Основи процентних ставок
Змістовий модуль II. Фінансові ринки і механізм їх функціонування	
7	Фінансові ринки — їх класифікація та характеристика
8	Кредитний ринок (ринок банківських кредитів)
9	Фондовий ринок: ринки акцій, боргових зобов'язань (облігацій та інших довгострокових зобов'язань) з фіксованим доходом, інших фінансових інструментів і механізм їх функціонування

10	Валютний ринок і механізм його функціонування
11	Світові фінансові ринки та механізм їх функціонування
12	Ризики операцій на фінансових ринках і методи їх хеджування. Ринки похідних інструментів (деривативів)
13	Аналіз фінансових ринків: фундаментальний і технічний аналіз
14	Фінансовий ринок України: основні сегменти, характеристики, ефективність, проблеми, перспективи
15	Світова фінансова криза і її вплив на фінансовий ринок України
Разом годин: 144	

ЗМІСТ
дисципліни
“ФІНАНСОВИЙ РИНОК”

Змістовий модуль I. Світове і внутрішнє фінансове середовище, фінансова система країни і її основні складові елементи. Теоретичні основи функціонування фінансової системи

Тема 1. Предмет та завдання курсу “Фінансовий ринок”

Предмет і завдання дисципліни “Фінансовий ринок”, її місце в системі економічної підготовки національних кадрів. Зв'язок курсу з іншими економічними дисциплінами.

Структура курсу. Види аудиторної та самостійної роботи студентів. Процедура перевірки знань. Пояснення до виконання контрольної роботи. Необхідна література для самостійної роботи.

Література: [1–71]

Тема 2. Фінансова система країни, її основні функції, складові елементи, механізм регулювання

Фінансове середовище: поняття, характеристики, основні складові, основні тенденції. Фінансові потоки. Поняття “фінансова система” країни з економічної і з організаційно-правової точок зору. Структура

фінансової системи. Функції фінансової системи і її еволюція. Формування фінансової системи і забезпечення її ефективності. Центральний банк як основа фінансової системи.

Роль держави в регулюванні фінансової системи країни. Основні інструменти регулювання. Функції державних органів регулювання.

Література: [32; 35; 41; 43; 46; 50; 54; 56; конспект]

Тема 3. Фінансові інститути і міжнародні фінансові центри і їх вплив на національну фінансову систему

Світова фінансова система, її роль і розвиток. Найважливіші світові фінансові центри: Нью-Йорк, Лондон, Токіо та інші. Критерії за якими визначаються фінансові центри світовими. Міжнародні фінансові ринки.

Міжнародні кредитно фінансові установи. Банки. Світовий банк реконструкції і розвитку. Європейський банк реконструкції і розвитку. Небанківські світові фінансові інститути. Міжнародний валютний фонд. Міжнародні страхові компанії. Міжнародні біржі. Багатонаціональні корпорації. Фінансове посередництво і фінансові посередники на міжнародних фінансових ринках.

Міжнародні фінансові інститути в Україні: Міжнародний валютний фонд, Міжнародні банки і управляючі портфелями активів: МВФ, ЄБРР, СБРР, Фінансова корпорація, фонди. Вплив міжнародних фінансових організацій на розвиток економіки України: позитивні і негативні моменти.

Література: [32; 35; 41; 43; 46; 49; 50; 54; 56; 71; конспект]

Тема 4. Фінансові посередники і їх функції на фінансових ринках

Пряме і непряме фінансування. Види фінансового посередництва. Класифікація фінансових посередників: депозитно-ощадні інститути (банки та ін.); договірні ощадні інститути; інвестиційні інститути; біржі; інші види фінансових посередників. Банки і їх основні функції. Банківська система в Україні.

Страховий ринок. Страхові компанії їх основні функції і призначення. Основні галузі і види страхування.

Пенсійні фонди, їх види і призначення. Система пенсійного забезпечення розвинених країн і в Україні.

Інститути спільного інвестування (ІСІ): відкриті, інтервальні і закриті. Диверсифіковані ІСІ. Пайові інвестиційні фонди. Корпоративні інвестиційні фонди. Взаємні фонди. Хедж – фонди. Інвестиційні банки і їх функції. Фірми, що управляють активами.

Біржі: товарні, фондові, валютні, біржі ф'ючерсів і опціонів.

Лізингові компанії. Лізинг: поняття, класифікація видів, механізм застосування. Основні відмінності від оренди, банківського кредиту і кредиту покупців. Економічне обґрунтування лізингової угоди. Лізингові платежі. Основні переваги і недоліки лізингових операцій.

Фактор компанії (фактор–банки). Факторинг: поняття, класифікація видів, механізм застосування. Економічне обґрунтування факторингової операції. Основні переваги.

Форфейтинг: поняття, механізм застосування. Основні переваги. Фірми, що надають інформаційні послуги.

Література: [2–4; 7–9; 11; 18; 19; 31; 32; 45; 46; 49; 54; 56; конспект]

Тема 5. Фінансові інструменти: види, поняття, класифікація, застосування

Фінансові активи — поняття. Матеріальні і нематеріальні активи. Основні поширені фінансові інструменти. Класифікація фінансових інструментів: інструменти грошового ринку і ринку капіталу, основні відмінності і характеристики. **Інструменти грошового ринку:** обігові сертифікати банківських депозитів, комерційні папери (казначейські векселі, короткострокові казначейські векселі і облігації, цінні папери урядових агентств, депозитні сертифікати, євродоларові депозитні сертифікати та ін.), банківські акцепти, угоди про зворотній викуп, короткострокові комерційні зобов'язання, короткострокові муніципальні облігації, урядові резервні фонди, валюта (іноземна і власна), **Інструменти ринку капіталу:** акції, заставні, облігації корпорацій, цінні папери уряду, цінні папери урядових установ, споживчі та банківські комерційні позички.

Похідні інструменти (деривативи). Поняття “дериватив” (похідний цінний папір). Види деривативів. Ф'ючерси (валютні, товарні, на цінні папери та ін.), їх характеристики і застосування. Опціони: види (“права”, варанти, опціони “пут” і “кол” та ін.), класифікація, характеристики, застосування. Форварди: поняття, використання. Свопи. Опціони на ф'ючерси.

Іпотечні цінні папери: заставні, іпотечні сертифікати, іпотечні облігації. Емісія іпотечних цінних паперів їх розміщення на ринку і обіг.

Єврооблігації, євроакції та інші європапери: поняття, використання.

Література: [4; 12; 13; 15; 19; 21; 24; 28; 29; 31; 32; 34–36; 39; 41; 44; 49; 51–53; 55–57; конспект]

Тема 6. Основи процентних ставок

Розуміння процентних ставок. Вимірювання процентних ставок. Поняття поточної вартості. Доход на момент погашення. Інші вимірники процентних ставок. Поточний доход. Доход на дисконтній основі. Курси облігацій і процентні ставки. Відмінність між процентними ставками і віддачею. Відмінність між реальними та номінальними процентними ставками.

Простий підхід до вибору портфеля: теорія попиту на активи. Визначення попиту на активи. Придбання майна (багатство). Сподівані доходи. Ризик. Ліквідність. Теорія попиту на активи. Вигоди диверсифікації.

Поведінка процентних ставок. Система позичкових коштів, пропозиція і попит на ринку облігацій. Криві попиту і пропозиції. Ринкова рівновага. Аналіз попиту і пропозиції. Зміни рівноважних процентних ставок. Переміщення кривої попиту на облігації. Переміщення кривої пропозиції на облігації. Зміни у рівноважній процентній ставці. Система переваги ліквідності: пропозиція і попит на ринку грошей. Зміни у рівноважних процентних ставках. Переміщення кривої попиту на гроші. Переміщення кривої пропозиції грошей. Зміни у рівноважній процентній ставці. Прогнозування процентних ставок. Чи може вищий темп зростання пропозиції грошей знижувати процентні ставки?

Ризикова та строкова структура процентних ставок. Ризикова структура процентних ставок. Ризик невиконання зобов'язань. Ліквідність. Строкова структура процентних ставок. Криві доходу. Гіпотеза сподівань. Теорія сегментних ринків. Теорія домінантного середовища.

Література: [30–32; 35; 40; 50; 51; 52; 56; конспект]

Змістовий модуль II. Фінансові ринки і механізм їх функціонування

Тема 7. Фінансові ринки і основні підходи до їх класифікації

Характеристика фінансових ринків і їх класифікація. Грошовий ринок: поняття, основні інструменти, механізм функціонування. Ринок капіталів: поняття, основні інструменти, механізм функціонування. Кредитний ринок (ринок банківських кредитів). Валютний ринок. Фондовий ринок. Ринок дорогоцінних металів. Внутрішній і зовнішній фінансові ринки (іноземний ринок). Первинний і вторинний ринки: поняття, основні характеристики і відмінності. Взаємозв'язок між первинним і вторинним ринками. Перший, другий, третій і четвертий ринки. Біржовий і позабіржовий ринки: поняття, основні характеристики і відмінності. Міжнародний фінансовий ринок. Фінансові ринки України: види, класифікація, характеристики, механізм функціонування.

Література: [30–32; 35; 40; 46; 50; 51; 52; 54; 56; конспект]

Тема 8. Кредитний ринок (ринок банківських кредитів)

Необхідність та сутність кредиту. Загальні передумови, економічні та інші чинники необхідності кредиту. Цілі кредиту. Кредитні відношення. Принципи кредитування. Форми, види та функції кредиту. Характеристики основних форм кредитів.

Фінансові посередники на кредитному ринку. Банки. Функції банків. Банківське кредитування: політика і техніка надання кредитів. Види позичок, банками, які надаються банками: позички фінансовим установам, іпотечні позички, сільськогосподарські позички, позички торговельним і промисловим компаніям, позички приватним особам, лізингове фінансування, фінансування зовнішньої торгівлі (факторинг), форфейтинг. Основні правила кредитування. Кредитна політика банку. Основні етапи кредитування. Кредитний аналіз позичальника. Визначення кредитоспроможності. Складання кредитного договору. Забезпечення під кредит. Джерела інформації про позичальника. Структура кредитного договору. Перевірка кредитів. Робота з проблемними кредитами.

Кредитування підприємницьких фірм. Види кредитів. Короткострокові кредити. Кредити на поповнення ТМЗ, які самоліквідуються.

Кредити під оборотний капітал. Проміжні кредити під будівництво. Кредити ділерам за цінними паперами. Кредити роздрібним торговцям. Кредити під забезпечення активами.

Довгострокові кредити підприємницьким фірмам. Строкові кредити. Револьверне кредитування. Проектне кредитування. Кредити на придбання інших підприємницьких фірм.

Аналіз кредитних заявок підприємницьких фірм. Аналіз фінансової звітності позичальника. Контроль за витратами з боку позичальника. Операційна ефективність позичальника. Реалізація продукції, послуг позичальником, як здатність ефективного управління. Розрахунок коефіцієнтів платоспроможності. Коефіцієнти покриття. Показники ліквідності і її значення для позичальника. Показники прибутковості.

Споживче і іпотечне кредитування. Іпотечне кредитування. Кредити під заставу жилих приміщень і їх відмінні кредити. Кредити по кредитним карткам.

Споживче кредитування. Оцінка заявки на отримання споживчого кредиту. Бальна система оцінки заявок на споживчі кредити (кредитний скорінг). Процентні ставки і інші умов споживчих кредитів.

Кредити під заставу нерухомості. Іпотечне кредитування і основні метрологічні засади. Процентні ставки за кредитами під заставу жилих приміщень.

Банківська система України. Центральний банк і його функції. Комерційні банки. Небанківські фінансові посередники кредитного ринку.

Світова комерційна банківська справа. Розвиток світової банківської справи. Основні тенденції в міжнародній банківській справі. Міжнародна банківська діяльність. Загальносвітові організаційні форми і операції. Міжнародна банківська справа. Національні банківські системи і принципи взаємної користі. Форми міжнародного представництва.

Достатність капіталу і вимоги до капіталу банку. Вимоги до капіталу з врахуванням ризику. Базельська угода. Застосування вимог.

Література: [3; 10; 12–15; 18; 20–23; 28; 29; 32; 40; 41; 43; 46; 47; 49; 55; 64; конспект]

Тема 9. Фондовий ринок: ринки акцій, боргових зобов'язань (облігацій та інших довгострокових зобов'язань) з

фіксованим доходом, інших фінансових інструментів і механізм їх функціонування

Ринок акцій. Функції ринку акцій. Механізм функціонування ринку акцій. Емісія акцій. Фінансування за допомогою емісії акцій. Емітенти і емісія звичайних акцій. Переважне право купівлі акцій. Емісія акцій з переважним правом купівлі. Теорія агентських відношень. Привілейовані акції з плаваючою процентною ставкою. Вибір між облігаціями, привілейованими і звичайними акціями. Фактори, які враховуються при виборі джерел фінансування.

Основні принципи управління активами і пасивами. Ризики, пов'язані з інвестуванням у фінансові активи: ризик неплатоспроможності, інфляційний ризик, ризик обмінних курсів, реінвестиційний ризик, ризик дострокового відзиву, ризик ліквідності. Природа зобов'язань. Класифікація зобов'язань. Проблема ліквідності. Загальні принципи управління активами і пасивами. Принципи управління для інститутів без фіксованих зобов'язань. Первинний і вторинний ринки акцій. Позабіржовий і біржовий ринки акцій. Ринкові індекси і індикатори: поняття, види, розрахунок, застосування.

Ринок акцій в Україні. Емітенти акцій. Розміщення на фінансовому ринку емісії акцій. Регулювання ринку акцій.

Ринок боргових зобов'язань (облігацій). Основні характеристики облігацій. Казначейські цінні папери. Облігації корпорацій. Забезпечення випуску облігацій. Погашення облігацій. Інші характеристики облігацій: конвертовані і облігації які замінюються; боргові облігації з варантом; зворотні облігації; цінні папери з плаваючою процентною ставкою; особливості високодохідних облігацій. Кредитний рейтинг.

Муніципальні цінні папери. Облігації під загальне зобов'язання. Доходні облігації. Єврооблігації. Привілейовані акції. Заставні і цінні папери забезпечені заставними. Заставні (іпотека). Характеристика грошового потоку іпотечної позички. Часткові іпотечні облігації. Структуровані іпотечні облігації. Іпотечні облігації з купоном, який відокремлюється. Цінні папери, забезпечені активами.

Оцінка облігацій. Співвідношення ціни облігації і строку до погашення у випадку незмінної процентної ставки. Причини змін ціни облігацій. Котирування цін облігацій. Накопичений процент. Традиційні міри доходності облігацій. Поточна доходність. Доходність до погашення. Доходність до відзиву. Потенціальні джерела грошового доходу облігацій.

Міри доходності портфеля облігацій. Середньозважена доходність портфеля. Внутрішня ставка доходності портфеля облігацій. Повна доходність. Врахування повної доходності облігацій. Використання повної доходності (горизонтальний аналіз). Повна доходність і мінливість ціни облігацій.

Мінливість цін облігацій без опціонів. Фактори, які впливають на мінливість ціни облігацій. Характеристики мінливості ціни. Фактори, які впливають на доходність облігацій. Базисна процентна ставка. Тимчасова структура процентних ставок.

Ринки облігацій. Специфіка розміщення облігацій на ринку.

Портфельне управління як сучасний елемент функціонування фінансових ринків. Поняття інвестиційного портфеля. Види портфельів. Основні функції портфельів. Теорія портфеля Марковіца. Ризик і доход цінних паперів. Вимірювання ризиків інвестиційного портфеля. Вимірювання доходності інвестиційного портфеля.

Література: [1; 4–6; 8; 9; 11; 19; 24; 31; 35; 36; 39; 44; 46; 48; 51–56; 58–63; конспект]

Тема 10. Валютний ринок і механізм його функціонування

Природа валютного ринку. Поняття валютного ринку і його види. Валютні курси. Валютні курси у довгостроковому періоді. Чинники, що впливають на валютні курси у довгостроковому періоді. Визначення валютного курсу у короткостроковому періоді. Механізми валютного ринку. Інструменти валютного ринку. Спот-курс. Валютні форварди. Валютні свопи. Валютні ф'ючерси і опціони.

Операції на валютному ринку. Передача купівельної спроможності. Хеджування і спекуляція. Покритий процентний арбітраж. Спекуляції на зміни процентних ставок. Валютні операції центральних банків. Визначення курсу “спот” (курс валюти за касовими угодами). Вільно плаваючі курси. Фіксовані курси. Контрольовані курси. Паритетні взаємовідношення і ринок термінових угод. Паритет купівельної спроможності. Ефект Фішера. Міжнародний ефект Фішера. Паритет процентної ставки. Система паритетних умов.

Прогнозування валютних курсів. Чинники які впливають на валютні курси. Альтернативні підходи до прогнозуванню обмінних курсів. Визначення курсу “форвард” для прогнозування майбутніх курсів “спот”.

Міжнародний валютний ринок і операції на ньому. Валютний ділінг.

Валютний ринок в Україні. Механізм функціонування валютного ринку в Україні. Українська міжбанківська валютна біржа.

Література: [1; 3; 10; 15; 16; 17; 25; 27; 32; 33; 34; 35; 37; 41; 42; 46; 49; 50; 56; 57; 65; конспект]

Тема 11. Світові фінансові ринки

Міжнародні фінансові ринки: поняття, основні інструменти, механізм функціонування. Міжнародний валютний ринок. Структура валютних ринків і їх учасники. Міжнародний грошовий ринок. Паритет купівельної спроможності. Ринок євро кредитів і євровалют: синдикативні євро кредити, євро кредити з приміткою про валютний опціон. Процентні ставки по євро кредитам. Процентний диференціал. Міжнародний ринок капіталів. Операції на міжнародних валютних ринках: валютний ділінг. Міжнародні ринки цінних паперів: види, характеристики, механізм функціонування.

Література: [30–32; 35; 40; 46; 50; 51; 52; 54; 56; конспект]

Тема 12. Ризики операцій на фінансових ринках і методи їх хеджування. Ринки похідних інструментів (деривативів)

Ризики фінансових ринків: поняття, види, класифікація. Фінансові і ділові ризики. Механізми і інструменти хеджування ризиків. Внутрішні інструменти. Зовнішні інструменти. Система і механізми хеджування ризиків. Ф'ючерсні ринки. Ф'ючерсні контракти на цінні папери. Хеджери і спекулянти. Розрахункова (клірингова палата). Система захисту проти потенціальних втрат при здійсненні ф'ючерсних угод: початкова маржа, кліринг, підтримуюча маржа. Фінансові ф'ючерси: процентні ф'ючерси, ф'ючерсні контракти на ринкові індекси. Оцінка ф'ючерсних контрактів. Використання ф'ючерсів в управлінні інвестиціями. Індексний арбітраж.

Біржові і позабіржові опціони. Різниця між опціонами і ф'ючерсами. Основні параметри фондових опціонів. Ціна опціону. Характеристика прибутку і збитку опціонів. Опціонні стратегії. Опціони на ф'ючерси. Форварди: поняття, застосування.

Ринки валютних похідних інструментів. Методи хеджування валютних ризиків. Валютні ф'ючерси. Ринки ф'ючерсів: роль біржі. Вимоги маржі. Захист від банкрутства. Захист від невиконання зобов'язань. Система клірингу. Умови контракту. Ринкові котирування. Купівля, продаж і ліквідація ф'ючерсної позиції. Валютні

опціони. Ринкові котирування опціонів. Фактори, які контролюють опціонні премії. Спекуляції з опціонами “кол”. Порівняння опціонів і ф'ючерсних контрактів. Опціони за ф'ючерсами. Валютні свопи.

Адміністративні механізми захисту від валютних ризиків. Роль центрбанку в забезпеченні стабільності національної валюти. Інтервенція на валютних ринках і пропозиція грошей. Нестерилізована інтервенція. Стерилізована інтервенція.

Література: [30–35; 37; 40; 41; 45; 46; 50; 51; 52; 54; 56; конспект]

Тема 13. Аналіз фінансових ринків: фундаментальний і технічний аналіз

Фундаментальний (фінансовий) аналіз. Функції і задачі фундаментального аналізу фінансових ринків. Джерела інформації для проведення аналізу. Показники фундаментального аналізу. Аналіз валютного ринку. Основні фактори, які впливають на курс валюти. Аналіз фондового ринку. Аналіз ринку банківських кредитів. Аналіз ринку дорогоцінних металів. Обробка результатів аналізу. Використання результатів аналізу для прогнозування і планування фінансової діяльності.

Технічний аналіз фінансових ринків. Поняття і основні цілі технічного аналізу фінансових ринків. Застосування технічного аналізу для аналізу фондового і валютного ринків. Основні концепції, які лежать в основі технічного аналізу: теорія Доу; концепція активності торговельних операцій; концепція індикаторів (акцій символів); концепція технічних індикаторів; індекс упевненості; хвилява теорія Еліота. Прийоми і методи технічного аналізу. Застосування результатів технічного аналізу для прогнозування фінансових показників.

Література: [30–35; 37; 40; 41; 45; 46; 50; 51; 52; 54; 56; 60; 62; 63; 65–67; 69; 70; конспект]

Тема 14. Фінансовий ринок України: основні сегменти, характеристики, ефективність, проблеми, перспективи

Валютний ринок України. Валютне регулювання в Україні. Поняття, завдання та форми організації регулювання. Відкриття та функціонування в уповноважених банках рахунків банків кореспондентів в іноземній валюті. Порядок відкриття банками рахунків у іноземній валюті. Організація валютного ринку України. Види валютних операцій в Україні.

Кредитний ринок України (ринок банківських кредитів). Кредитна система України. Фінансові посередники грошового ринку. Національний банк України: завдання, функції. Комерційні банки. Регулювання банківської системи. Кредитна політика: довгострокове і короткострокове кредитування в Україні.

Фондовий ринок України: ринок акцій, ринок облігацій, ринок похідних інструментів. Основні учасники фондового ринку в Україні. Біржовий та позабіржовий ринки. Механізм регулювання фондового ринку в Україні.

Література: [1–29; 36; 39; 43; 45; 46; 54; 56; 57; конспект]

Тема 15. Світова фінансова криза і її вплив на фінансовий ринок України

Основні види фінансових криз і катастроф і їх характеристики. Регіональна світова фінансова криза 1998 року, основні чинники і наслідки. Світова фінансова криза 2008 року – основні чинники і тенденції. Заходи провідних країн щодо її переборювання.

Фінансово економічна криза в Україні 2008–2009 років. Основні чинники. Вплив світової фінансової кризи на фінансовий ринок України. Стан банківської, валютної і інвестиційної системи України. Заходи керівних органів – Президента, НБУ, і уряду щодо її переборювання. Негативні тенденції і помилки.

Необхідність прогнозування негативних тенденцій в фінансовій системі. Можливість прогнозування кризових явищ.

Література: [33; 34; 37; 41; 42; конспект]

ВАРІАНТИ КУРСОВИХ (КОНТРОЛЬНИХ) РОБІТ

1. Світове і внутрішнє фінансове середовище. Розвиток світової економіки і потоки капіталу. Основні тенденції і їх характеристики.
2. Фінансові ринки: поняття, класифікація, функції, структура, механізм забезпечення функціонування.
3. Грошовий ринок: поняття, основні складові і інструменти, їх характеристики, механізм функціонування.
4. Ринок капіталів: поняття, основні складові і інструменти, їх характеристики, механізм функціонування.
5. Внутрішній і зовнішній фінансові ринки – структура і характеристика основних сегментів і інструментів, функції.

6. Ринок опціонів і ф'юферсів — структура і характеристика основних сегментів і інструментів, функції.
7. Ринок дорогоцінних металів — структура і характеристика основних сегментів і інструментів, функції.
8. Фінансові посередники і їх функції.
9. Національні фінанси України і внутрішнє економічне середовище, потоки капіталів в Україні, основні фінансові інститути.
10. Фінансові активи: поняття, види, застосування, оцінка.
11. Фінансові інструменти: поняття, види. Класифікація фінансових інструментів, їх відмінність і оцінка.
12. Фінансові інструменти ринку капіталів, застосування, оцінка.
13. Фінансові інструменти грошового ринку, застосування, оцінка.
14. Фінансові інститути: поняття, функції, їх роль в розвитку фінансового ринку.
15. Процентні ставки: поняття, вимірювання, поведінка процентних ставок.
16. Валютний ринок: механізм функціонування, інструменти, механізми використання.
17. Операції на валютному ринку.
18. Паритетні взаємовідношення і ринок угод “spot”.
19. Валютний ринок України.
20. Валютні ризики і методи їх хеджування.
21. Валютні опціони.
22. Валютні ф'ючерси.
23. Кредитний ринок.
24. Фінансові посередники на кредитному ринку.
25. Кредитування підприємницьких структур.
26. Проектне кредитування.
27. Іпотечне кредитування.
28. Споживче кредитування.
29. Кредитна система України: складові, механізм функціонування, регулювання.
30. Світова комерційна банківська справа.
31. Ринок акцій.
32. Ринок облігацій.
33. Вексельний ринок.
34. Ринок похідних інструментів.
35. Фінансові послуги і фінансове посередництво.
36. Лізинг як механізм фінансування інвестицій.

37. Факторинг як механізм підвищення зовнішньоекономічних угод.
38. Фінансовий ринок України.
39. Валютний ринок України.
40. Кредитний ринок України.
41. Фондовий ринок України.
42. Інвестиційні посередники.
43. Валютний ділінг.
44. Технічний аналіз фінансових ринків.
45. Фундаментальний (фінансовий) аналіз фінансових ринків.
46. Світові фінансові кризи, види характеристики і основні чинники.
47. Світова фінансова криза 2008–2009 років, основні чинники, стан фінансових систем провідних країн і заходи щодо їх підтримки
48. Фінансово-економічна криза 2008–2009 рр. в Україні, основні чинники і заходи щодо її переборювання.
49. Необхідність прогнозування кризових явищах і основні інструменти її прогнозування.
50. Моделювання фінансових “бульок” і ринкових крахів.

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ (КУРСОВОЇ) РОБОТИ

Контрольні роботи повинні бути оформлені у відповідності з вимогами і мати наступну структуру: план; вступ; основну частину з розглядом теорії із застосуванням практичних прикладів; висновки; список літератури. Обсяг роботи до 15 сторінок комп’ютерного тексту через 1,5 інтервали шрифт 14.

Студент вибирає собі тему вказану в переліку у відповідності із останніми цифрами своєї залікової книжки, а також вирішує всі контрольні задачі наведені в програмі.

Курсові роботи повинні бути оформлені у відповідності з вимогами і мати наступну структуру: план; вступ; теоретичну частину (10 сторінок) з розглядом теорії, практичну (розрахункову) частину із застосуванням методів аналізу, розгляду практичних прикладів; висновки; список літератури. Робота повинна супроводжуватися аналітичними таблицями, розрахунками, графіками, схемами, додатками.

Обсяг роботи не менше 30–35 сторінок комп'ютерного тексту через 1,5 інтервали шрифт 14. Обов'язкові посилання на літературні джерела, формули повинні бути нумеровані, таблиці і рисунки повинні бути нумеровані і мати надписи. Студент вибирає собі тему курсової роботи вказану в переліку у відповідності із останніми цифрами своєї залікової книжки.

Оцінювання курсової роботи здійснюється у відповідності із вимогами Болонського процесу (див. робочу-навчальну програму з даної дисципліни).

ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Оцінювання курсової роботи здійснюється за стобальною системою (див табл. 1). Основні принципи цього оцінювання такі: робота оцінюється за чотирма критеріями:

1-й — оформлення роботи у відповідності із вимогами	— 10 балів;
2-й — зміст роботи	— 60 балів;
3-й — захист роботи (доповідь)	— 15 балів;
4-й — відповіді на питання	— 15 балів.

1-й критерій оцінювання оформлення роботи. Якщо робота вірно оформлена у відповідності із вимогами в повному обсязі (відповідність вимогам надписів таблиць, рисунків, нумерації формул, відповідність обсягу роботу і навантаженню на одну сторінку, при відсутності граматичних помилок — 10 балів;

при невиконанні даних вимог — даний критерій або оцінюється в 0 балів, або робота підлягає до оформленню відповідно при цьому за даний критерій бал зменшується;

2-й критерій — зміст роботи. Оцінювання змісту роботи (п. 2) здійснюється на таких засадах:

1) при вірному визначенні мети, завдання, предмету, об'єкту дослідження; використанні сучасних різноманітних інформаційних джерел для розкриття теоретичних та методологічних засад, що знаходить своє відображення в посиланнях на них (при відсутності посилань на джерела робота взагалі не приймається до захисту); при використанні різноманітних фактичних матеріалів протягом певного часу (3–5 років), їх систематизації і аналізу; визначенні існуючої проблеми і розробки пропозиції щодо її визначення; при наявності власних розрахунків та прогнозів; при відображенні результатів дослідження в аналітичних таблицях, у вигляді графіків з коментарями до

них; при відображенні у висновках отриманих результатів в теоретичній і практичній частинах — 60 балів;

2) при вірному визначенні мети, завдання, предмету, об'єкту дослідження; використанні сучасних різноманітних інформаційних джерел для розкриття теоретичних та методологічних засад, що знаходить своє відображення в посиланнях на них (при відсутності посилань на джерела робота взагалі не приймається до захисту); при використанні різноманітних фактичних матеріалів протягом певного часу (3–5 років), їх систематизації і аналізу, але використанні тільки відомої статистичної інформації без власного аналізу і інтерпретації; визначенні існуючої проблеми і розробки пропозиції щодо її визначення; при наявності власних розрахунків та прогнозів; при відображенні результатів дослідження в аналітичних таблицях, у вигляді графіків але без коментарів до них; при відображенні у висновках тільки отриманих результатів в теоретичній частині — 40 балів;

3) якщо робота виконана на старих матеріалах без врахування існуючих проблем та тенденцій фінансових ринків — 20 балів;

4) не приймається до захисту робота, яка є ксероксом (калькою) робіт, виконаних іншими студентами в минулому.

3-й критерій — доповідь. Автор роботи повинний вміти побудувати свою доповідь при захисті таким чином, щоб слухачам було зрозуміло, що зробив він в своїй роботі і які результати він отримав, що пропонує із своєї точки зору автор, а також коли доповідь стисла до 5–7 хвилин і за суттю роботи і автор розбирається і існуючій проблемі, то за це він отримує — 15 балів;

якщо автор роботи тільки читає текст доповіді з перерахуванням статистичних даних, і відсутня власна аналітична робота та висновки за ній, то оцінка за даний критерій дорівнює — 5 балам;

якщо автор плутається в своїй доповіді, не визначив існуючої проблеми, яка вказана в роботі в роботі, не чітко знає, які результати отримав, які інструменти аналізу використовував, то даний критерій оцінюється — 0 балів.

4-й критерій — відповіді на питання. Якщо студент чітко і вірно відповідає на питання за темою роботи, орієнтується в матеріалах і в проведених розрахунках, то за даним критерієм студент отримує — 15 балів;

якщо студент плутається в своїх відповідях і частково вони вірні — 5 балів;

якщо студент не відповідає на питання, не розбирається в теоретичних питаннях, не знає, як отримані наведені результати в роботі, то він отримує 0 балів.

Результати оцінювання курсової роботи входить до комплексної оцінки вивчення дисципліни “Фінансовий ринок” (див. “Систему точного та підсумкового контролю” – п. 5).

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Фінансові ринки: поняття, класифікація, характеристики.
2. Грошовий ринок: поняття, механізм функціонування, основні інструменти.
3. Ринок капіталів: поняття, механізм функціонування, основні інструменти.
4. Внутрішній і зовнішній ринки: поняття, механізм функціонування, основні інструменти.
5. Первинний і вторинний ринки: поняття, механізм функціонування, основні інструменти.
6. Забезпечення функціонування фінансових ринків.
7. Фінансові посередники: поняття, класифікація, їх функції і характеристики.
8. Кредитний ринок (ринок банківських кредитів): поняття, механізм функціонування.
9. Валютний ринок: поняття, механізм функціонування. Види валютного ринку і характеристики.
10. Фондовий ринок: поняття, механізм функціонування. Біржовий і позабіржовий ринки.
11. Ринок акцій: поняття, механізм функціонування.
12. Ринок довгострокових зобов'язань: поняття, механізм функціонування.
13. Ринок похідних інструментів: поняття деривативу, механізм функціонування
14. Світовий фінансовий ринок: структура, інструменти, учасники, основні тенденції
15. Регулювання фінансової системи. Роль держави в регулювання фінансових ринків
16. Фінансові активи: поняття, види, характеристики. Фінансові інструменти: види класифікація, застосування.

17. Основні поширені фінансові інструменти ринку грошей: види, характеристики, ризики і дохідність.
18. Основні поширені фінансові інструменти ринку капіталів: види, характеристики, ризики і дохідність.
19. Спекулятивні фінансові інструменти: види, характеристики, ризики і дохідність.
20. Фінансові інститути і фінансові центри.
21. Поняття процентної ставки. Види процентних ставок і їх визначення.
22. Поточна вартість: поняття, розрахунок, застосування.
23. Реальні і номінальні процентні ставки: поняття, розрахунок, застосування.
24. Криві попиту і пропозиції. Ринкова рівновага.
25. Ризикова та строкова структура процентних ставок.
26. Валютний ринок: валютні курси (еквіваленти) — види, характеристики, визначення, застосування.
27. Визначення валютного курсу у довгостроковому періоді.
28. Інструменти валютного ринку: види, характеристики, застосування.
29. Спот-курс: поняття, визначення, застосування.
30. Форвардний курс: поняття, визначення, застосування.
31. Своп: поняття, застосування. Види свопів і їх характеристики.
32. Валютні опціони і ф'ючерси: поняття, характеристики, переваги і недоліки, застосування.
33. Операції на валютному ринку: грошовий переказ.
34. Операції на валютному ринку: хеджування ризиків.
35. Операції на валютному ринку: кліринг.
36. Операції на валютному ринку: кредит. Інструменти кредиту і їх застосування.
37. Покритий процентний арбітраж і валютний арбітраж.
38. Типи валютних систем: вільно плаваючі курси.
39. Типи валютних систем: система фіксованих курсів.
40. Типи валютних систем: курси які контролюються.
41. Паритетні взаємовідношення і ринок термінових угод.
42. Паритет купівельної спроможності.
43. Паритет процентної ставки.
44. Методи хеджування валютних ризиків. Застосування валютних ф'ючерсів.

45. Методи хеджування валютних ризиків. Застосування валютних опціонів.
46. Методи хеджування валютних ризиків. Застосування валютних свопів.
47. Кредитний ринок: кредитні відношення та цілі кредитів. Основні форми, види і функції кредитів.
48. Фінансові посередники на кредитному ринку: їх функції і відносини з позичальниками і органами контролю.
49. Банківське кредитування: види кредитів і їх характеристики.
50. Короткострокове і довгострокове кредитування. Основні засади надання кредитів.
51. Основні правила кредитування.
52. Кредитна політика банку і основні засади її формування.
53. Кредитний аналіз позичальника.
54. Визначення кредитоспроможності і платоспроможності позичальника.
55. Кредитне забезпечення: види, характеристики, вимоги.
56. Споживче кредитування: основні засади і напрями.
57. Іпотечне кредитування: поняття, характеристики, основні засади надання.
58. Проектне кредитування: поняття, характеристики, основні засади надання.
59. Небанківські фінансові посередники кредитного ринку (види, характеристики) і їх роль в забезпеченні потреб в кредитних ресурсах.
60. Світова комерційна банківська справа. Міжнародна банківська діяльність: основні засади здійснення.
61. Ринок акцій і механізм його функціонування.
62. Акція: види, поняття, відмінності, оцінка, застосування.
63. Оцінка інвестиційної привабливості акцій.
64. Ризики інвестування у фінансові активи і їх управління.
65. Операції з акціями на фондовій біржі. Лістинг і делістинг.
66. Ринок облігацій і механізм його функціонування.
67. Облігація: поняття, види, основні характеристики, визначення дохідності облігацій.
68. Поняття “дериватив”. Основні похідні інструменти і їх застосування.
69. Опціон: поняття, види, характеристики, застосування.

70. Ф'ючерс: поняття, види, характеристики, застосування.
71. Портфель цінних паперів: поняття, порядок і принципи формування і оцінки.
72. Фінансовий ринок України: основні сегменти, характеристики, регулювання, основні тенденції.
73. Валютний ринок України: поняття, характеристики, механізм функціонування, основні тенденції.
74. Ринок цінних паперів України: поняття, класифікація, механізм функціонування, основні тенденції.
75. Ринок банківських кредитів в Україні: механізм функціонування, основні тенденції.
76. Фінансові послуги і фінансове посередництво на основних сегментах фінансових ринків.
77. Лізинг: поняття, види, характеристики, застосування, напрями розвитку.
78. Факторинг: поняття, види, характеристики, застосування, напрями розвитку.
79. Форфейтинг: поняття, характеристики, застосування, напрями розвитку.
80. Інвестиційні посередники: види, характеристики, основні напрями діяльності.
81. Пайові і корпоративні інвестиційні фонди.
82. Пенсійні фонди.
83. Валютний ділінг: поняття, механізм здійснення.
84. Ринок єврооблігацій: механізм функціонування і ризику.
85. Ринок євровалют: механізм функціонування і ризику.
86. Управління інвестиційним портфелем. Портфельна теорія Марковіца.
87. Страхові компанії і їх послуги на фінансовому ринку: види, характеристики, функції, роль, завдання. Страхування фінансових ризиків.
88. Хедж-фонди: поняття, види, функції, механізм функціонування.
89. Фундаментальний аналіз фінансових ринків.
90. Технічний аналіз фінансових ринків.
91. Фінансові кризи і їх основні чинники.
92. Інформаційне забезпечення діяльності фінансових ринків.
93. Види фінансових криз і основні чинники їх виникнення.
94. Прогнозування фінансової кризи.

95. Валютні системи і фінансова криза — стан, основні чинники та основні тенденції.
96. Банківська система і фінансова криза — стан, основні чинники та основні тенденції.
97. Інвестиційна система і фінансова криза — стан, основні чинники та основні тенденції.
98. Хеджування похідними паперами, страхування портфелів та раціональна паніка.
99. Моделювання фінансових “бульок” та ринкові крахи.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

По 10 тестів до кожного білету

Задачки

Задача 1. Припустимо, що Ви — громадянин України, який навчається в Німеччині. Ви знаєте, що через місяць отримаєте з України грант на навчання в розмірі 1000 дол. Як можна хеджувати в даному випадку курсовий ризик? Як можна від нього застрахуватися?

Задача 2. Припустимо, що дохідність акцій X може приймати три можливих значення: (– 50 %); 50 % і 100 % з однаковою вірогідністю. Яке значення середньої доходності і стандартного відхилення для акцій X?

Задача 1. Розрахувати величину депозитного вкладу за складними процентами, якщо початкова вартість вкладу — 2000 грн., річна процентна ставка — 20 %, строк вкладу — 3 роки. Нарахування здійснюється один раз на рік. Як зміниться майбутня вартість вкладу із врахуванням інфляції, якщо індекс інфляції становить — 1,2?

Задача 3. Інвестор купив на ринку три опціони кол з ціною виконання 50 г. о. Премія — 5 г. о. Курс акцій — 30 г. о. Припустимо, що придбання контракту він сплачує комісійні 30 г. о. В подальшому ціна акції зросла до 37 г. о. і інвестор виконав опціон. Комісія за касовою угодою становить 1,3 % від вартості акцій.

Який дохід від даної угоди отримав інвестор? Припустимо, що інвестору вдалося продати опціон за 7 г.о. Який дохід отримає інвестор в даному випадку. Яку суму додаткового доходу отримав інвестор у другому випадку.

Задача 4. Розрахувати величину депозитного вкладу за складними процентами, якщо вартість вкладу — 1000 грн., процентна ставка —

23 %, строк вкладу — 3 роки. Нарахування процентів здійснюється кожних півроку. Як зміниться вартість вкладу якщо реальна інфляція складає 15 % а скрита — 20 %?

Задача 5. Розрахувати приведену вартість майбутніх грошових потоків в сумі 50000 грн., кількість років — 5, без ризикована ставка — 11 %, премія за ризик — 5 %, премія на інфляцію — 15 %. Що враховує дисконтна ставка і як вона визначається?

Задача 6. Розрахувати загальні витрати лізингодавець, якщо балансова вартість майна за лізингом складає 100 000 грн. Плата за використання кредитних ресурсів становить 20 % від суми балансової вартості, плата за додаткові послуги лізингодавця складає 10 % від суми балансової вартості лізингового майна.

Задача 7. Розрахувати загальну суму лізингових платежів лізингоотримувача, якщо сума амортизаційних платежів складає 200 000 грн., комісійна винагорода складає 10 % від величини амортизаційних відрахувань щорічно, сума ПДВ складає 20 %, сума мита складає 0,5 % від суми вартості лізингового майна, плата за кредитні ресурси, які використав лізингодавець складає 20 % річних. Строк фінансового лізингу 5 років. Обчислити суму разових лізингових платежів за методом фінансових рент, якщо платежі здійснюються кожні півроку. Що враховує дана сума?

Задача 8. Розрахувати період погашення коштів за факторинговою операцією, якщо річний обсяг факторингу складає 1 000 000 дол., середня величина факторингового кредитування за рахунками становить 50 000 дол.

Задача 9. Розрахувати суму, отриману виробничою компанією за факторинговим контрактом за таких умов:

загальна сума рахунків складає 300 000 грн.;

аванс становить 90 %;

комісія фактора дорівнює 3 %

щомісячний банківський процент за аванс складає 2 %.

Задача 10. Факторингова компанія встановлює комісійні в розмірі 3 % і надає позику підприємству в розмірі до 75 % від дебіторської заборгованості (ДЗ), яка купується за додатковий 1 % на місяць. Продажі в кредит становлять 50000 грн. на місяць. В результаті договору факторингу підприємство економить 700 грн. на місяць на вартості кредиту і 2 % від продажів в кредит на безнадійних боргах.

Обслуговуючий банк запропонував договір, згідно з яким він надає підприємству позику до 75 % від ДЗ. Банк встановив ставку 2 %

на місяць і додатково 4 % нарахувань за обслуговування ДЗ, в рахунок якої надається позика. Період інкасації грошових коштів за продажі в кредит становить 30 днів. Якщо підприємство бажає повністю використати можливий ліміт факторингової компанії, в рамках якого вона надає позику, то який варіант фінансування найкращий, банківський чи факторинговий?

Задача 11. Припустимо, що фінансовий менеджер розглядає можливість купівлі за замовленням клієнта казначейського векселя, ціна якого складає 98 грн., за номіналом 100 грн., на аукціоні в поточний тиждень. Якщо вексель буде гаситися через 90 днів який дисконтний дохід отримає інвестор?

Задача 12. Товар вартістю в 1 млн. дол. постачається під випуску векселя строком оплати через 30 днів. Продавець встановлює процентну ставку за виданий кредит 6 %. Яку суму за векселем отримує продавець?

Задача 13. Позичальник споживчого кредиту прохає кредит в розмірі 2000 дол. на рік з простою відсотковою ставкою в 12 % на купівлю меблі. Припустимо, що основний борг сплачується чотирма щоквартальними внесками в сумі 500 дол. кожний.

1) Розрахувати загальну суму процентних платежів якби позичальник виплатив одноразово.

2) Розрахувати щоквартальні процентні платежі і сукупні процентні платежі при такій схемі виплат.

3) Порівняти процентні платежі за першим і другим методом і пояснити результат.

Задача 14. Банк розглядає можливість купівлі казначейської ноти з номіналом 1000 грн., яка гаситься через 5 років і приносить у вигляді відсотків 80 грн. в рік. Доходність даної ноти к моменту погашення складатиме 10,73 %, а її поточна ринкова вартість складає 900 грн. Визначити середньозважений строк погашення даного цінного паперу, за умовами, що відсотки виплачуються один раз в рік протягом 5 років.

Задача 15. Клієнт зацікавлений в отриманні іпотечного кредиту в 50 тис. дол. строком на 25 років для купівлі нового будинку. Банк вирішив, що ставка в 12 % буде відповідати поточній кон'юктурі для валютних кредитів. Процентна ставка протягом всього строку фіксована. Розрахувати суму необхідних платежів протягом всього строку іпотечного кредитування.

Задача 16. Задача на визначення дисконтної ставки при наданні споживчих кредитів.

Припустимо, що кредитний інспектор пропонує клієнту 2000 дол. за ставкою 12 % і що процентні платежі сплачуються при видачі кредиту (тобто авансова оплата відсотка). Розрахувати реальну ставку проценту, яка складатиме для позичальника.

Задача 17. Розрахувати реальну ставку проценту із використанням “методу накидки”, якщо сума кредиту складає 2000 дол., річна ставка — 12 % при 12 щомісячних платежах рівними частинами при погашенні боргу. Припустимо, що позичальник в середньому протягом року буде користуватися 1000 дол.

Задача 18. Визначити, яку суму процентного доходу від виданого споживчого кредиту, який гаситься щомісячними внесками, отримає банк в будь-який період часу, якщо клієнт має право дострокового погашення і право на зменшення відсоткових платежів за кредитом. Якщо клієнт звернувся до банку за кредитом на один рік, який гаситься 12 щомісячними внесками, і зміг погасити його вже після дев'ятого місяця.

Задача 19. Американський експортер уклав угоду на продаж з британським клієнтом на суму в 100 000 GBP в червні місяці року N і, надавши відстрочку платежу на три місяці своєму клієнту, очікує отримати платіж в вересні року N. Для зменшення ризику, експортер забезпечує покриття валютних ризиків на ринку ф'ючерсних контрактів. Стандартна сума ф'ючерсних контрактів складає 25000 GBP.

Поточні курси:

Поточний курс GBP/USD : 1,290 USD;

Трьохмісячний курс GBP/USD : 1,390 USD;

Прогнозуємий ф'ючерсний курс вересня GBP/USD : 1,400 USD.

Фактичний ф'ючерсний курс вересня GBP/USD : 1,300 USD.

Визначити ефективність даної операції і результати надати у вигляді таблиці.

Задача 20. Американський імпортер уклав контракт на купівлю німецьких калькуляторів. Оплата за контрактом повинна здійснюватися в день постачання калькуляторів, через три місяці, тобто в червні року N. Загальна сума контракту 1 000 000 EURO. Страхаючись підвищення курсу євро по відношенню до долара, імпортер вирішує хеджувати валютні ризики на ринку ф'ючерсних контрактів.

Поточні курси на ринку ф'ючерсів такі:

поточний курс EURO/USD : 1,200

курс червневий “spot” : 1,2050

курс червневого ф'ючерса : 1, 2080

курс вересневого ф'ючерса 1,220.

Вартість одного ф'ючерсного контракту 125 000 EURO. Визначити ефективність даної операції і результати надати у вигляді таблиці.

Задача 21. Ви придбали акцію за 50 гр. о. Протягом року на її нараховуються дивіденди в грошовій формі 1 гр. о, і Ви плануєте, що курс даних цінних паперів на кінець року складатиме 60 гр. о. Яку ставку доходності Ви очікуєте отримати? Якщо реальний курс цінних паперів наприкінці року складатиме всього 40 гр. о., яка буде Ваша реальна ставка доходності?

Задача 22. Ви інвестуєте капітал в нерухомість. Загальна сума інвестиції = 100000 грн. Ви вклали в справу власні 20000 грн., а 80000 г. о. зайняли в банку. Хто буде нести ризики по даному проекту і чому?

Задача 23. Припустимо, що на Вашому банківському рахунку зберігаються 10000 дол. США, покладених туди під 12 % річних. В той же час у Вас є несплачений борг за кредитною карткою в розмірі 5000 дол., за яким Ви сплачуєте 17 % річних. Які Ваші можливості відсоткового арбітражу?

Задача 24. Припустимо, що Ви громадянин України, який вчиться в Німеччині. Ви знаєте, що через місяць отримаєте з України грант на навчання в сумі 100000 грн. Як можна хеджувати курсовий ризик? Як можна застрахуватися від нього?

Задача 25. Припустимо, що Ви поклали до банку 1000 дол. Сьогодні і ще 2000 дол. Через рік. Скільки грошей у Вас буде через два роки, якщо відсоткова ставка дорівнює 10 % річних?

Задача 26. Припустимо, що на третій рік в день, встановлений вашим договором про своп, спотовий курс складає 1,20 дол. за євро. Які суми будуть переведені один одному протилежними сторонами за свопом?

Задача 27. Припустимо, що валютний курс складає 0,011 дол. За 1 ієну. Яким чином можна отримати арбітражний прибуток, маючи в наявності 10000 дол., якщо ціна золота в дол. складає 100 дол. За унцію, а в ієнах — 10000 ієн за унцію?

Задача 28. На ринку встановилося такі валютні курси: 0,20 дол. За 1 українську гривню і 0,30 дол. За 1 азербайджанський манат. Який валютний курс повинний існувати між гривною і манатом?

Задача 29. Припустимо, що без ризикована номінальна річна відсоткова ставка за казначейськими векселями складає 18 %, а прогнозований рівень інфляції — 9 % на рік. Які буде очікувана реальна став-

ка доходності за такими цінним папером? Чому він є ризикованим в реальному вираженні?

Задача 30. Ви взяли позику, за умови, що відсоткова ставка у річному обчисленні складає 24,0 % і нарахування відсотків здійснюється щомісяця. Яка буде діюча річна відсоткова ставка?

Задача 31. Ви берете іпотечну позику, сума якої складає 100000 г. о. за умови її виплати за 25 років 300-ми щомісячними платежами.

а) Якщо відсоткова ставка 16,0 % річних, то який обсяг щомісячного платежу?

б) Якщо ви в змозі виплачувати всього по 1000 г. о. на місяць, то яка максимальна сума позики, яку ви зможете отримати?

в) Якщо ви спроможні виплачувати по 1500 г. о. щомісяця і вам необхідно взяти кредит на суму 100000 г. о., скільки місяців необхідно буде сплачувати борг?

г) Якщо ви можете виплачувати по 1500 г. о. щомісяця, а вам необхідно взяти іпотечний кредит на суму 100000 г. о. і строком на 25 років, яка буде найвища ставка, яку ви зможете платити?

Задача 32. Ви отримали в дарунок 500 г. о. і бажаєте відкласти дані гроші на закінчення навчання в ВНЗ через чотири роки. Ви обираєте між Банком А, який виплачує 14,0 % за однорічним вкладом і Банком Б, який виплачує 12,0 % річних за однорічним вкладом. Кожний банк нараховує складні відсотки щорічно.

А) Чому буде дорівнювати майбутня вартість ваших заощаджень через рік, якщо ви поклали гроші до Банку А? До Банку Б Яке рішення краще?

Б) Які рішення щодо заощаджень приймає більшість людей? Як ймовірно всього вони віднесуться до Банку Б?

Задача 33. Припустимо, що деякий банк обіцяє надавати позики потенційним клієнтам без перевірки їх кредитоспроможності. Які категорії позичальників можуть бути залучені такою пропозицією? Чи буде відсоткова ставка даного банку за такими позиками відмінною від відсоткової ставки банку, який перевіряє кредитну історію позичальника?

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Цивільний кодекс України від 16/03/2003 № 435-15 із змінами, внесеними згідно із Законом № 980-IV (980-15) від 19/06/2003, ВВР, 2004, № 2, ст. 6 № 1255-IV (1255-15) від 18/11/2003, ВВР, 2004, № 11, ст. 14; № 1713-IV (1713-15) від 12/05/2004, ВВР, 2004, № 33–34, ст. 403;
2. Закон України “Про фінансовий лізинг” від 16/12/1997 р. № 723/97–ВР із змінами внесеними Законом України від 14/01/1999 р. № 394-14, в редакції Закону № 1381-IV (1381-15) від 11/12/2003.
3. Закон України “Про банки і банківську діяльність” від 07 грудня 2001 № 2121-III із змінами і доповненнями.
4. Закон України “Про цінні папери і фондову біржу” від 18.06.91 № 1201/ВР із змінами і доповненнями (в редакції Закону 2006 р.).
5. Закон України “Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні” від 30.10.96 № 448/96 із змінами і доповненнями.
6. Закон України “Про Національну депозитарну систему і властивості електронного обігу цінних паперів в Україні” від 10.12.97 № 710/97 із змінами і доповненнями.
7. Закон України “Про страхування” від 15.05.96 із змінами і доповненнями в редакції Закону України від 4 жовтня 2001 року № 2775 із змінами і доповненнями.
8. Закон України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг” від 12 червня 2001 р. № 2664-III із змінами і доповненнями.
9. Закон України “Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні фонди)” від 22.03.2001 р. №2318 із змінами і доповненнями.
10. Закон України “Про Національний банк України” від 20.05.1999 р. №679 із змінами і доповненнями.
11. Закон України “Про господарські товариства” від 1996 року із змінами і доповненнями.
12. Закон України “Про іпотеку” № 898-IV від 5 червня 2003 року.
13. Закон України “Про іпотечне кредитування, операції з консолідованим іпотечним боргом та іпотечні сертифікати” Відомості Верховної Ради (ВВР).

14. Закон України “Про фінансово-кредитну діяльність і управління майном при будівництві нерухомості і операціях з нерухомістю”. УК, 2003.
15. Закон України “Про платіжні системи та переказ грошей в Україні” від 05.04.2001 р. № 2346 із змінами і доповненнями.
16. Закон України “Про оподаткування прибутку підприємств” від 22/05/1997 із змінами і доповненнями.
17. Закон України “Про податок на додану вартість” 168/97-ВР із змінами і доповненнями.
18. Закон України “Про кредитні спілки” від 1997 в редакції 20.12.2001 р. № 2908-III із змінами і доповненнями.
19. Закон України “Про акціонерні товариства” від 17 вересня 2008 р. №514-VI.
20. Закон України “Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень” від 18.11.2003 р. №1255- IV.
21. Закон України “Про заставу”// Право і практика. — 1999. — № 11.
22. Закон України “Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні” від 12.07.2001 р. № 2658-III.
23. Закон України “Про порядок здійснення консорціумного кредитування” від 03.11.1999 р. № 533.
24. Закон України “Про іпотечні цінні папери” від 2008 року і змінами і доповненнями.
25. Декрет КМУ “Про систему валютного регулювання і валютного контролю в Україні” від 19.02.93.
26. Про кредитування: Постанова НБУ від 05.03.03 № 79.
27. Про схвалення Методики розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні. Постанова НБУ № 315 від 02.06.09.
28. Положення про впровадження пластикових карток міжнародних платіжних систем в розрахунках за товари, надані послуги та при видачі готівки (Постанова НБУ від 22.02.1997 р. № 37) із змінами і доповненнями.
29. Положення про порядок емісії платіжних карток і здійснення операцій з їх застосуванням /Постанова НБУ від 24.09.1999 р. № 479) із змінами і доповненнями.
30. Брігхем Е. Ф. Основи фінансового менеджменту / Пер. з англ. під наук. ред. О. Д. Василик, О. Д. Заруби. — К.: Молодь, 1997. — 998 с.

31. *Гитман Лоренс Дж., Джонк Майкл Д.* Основы инвестирования / Пер. с англ. — М.: Дело, 1997.
32. *Давид С. Кидуэлл и др.* Финансовые институты, рынки и деньги. — СПб: Издательство “Питер”, 2000. — 752 с.
33. *Дидье Сорнетте.* Как предсказать крахи финансовых рынков / Пер. с фр.; библиотека Принстон. ун-та. — 2-е изд. стер. “И-трейд”, 2008. — 400 с.
34. *Жозет Перар.* Управление международными денежными потоками / Пер. с англ. — М.: “Финансы и статистика”, 1998. — 208 с.
35. *Зви Боди, Роберт К. Мертон.* Финансы / Пер. с англ. — М. — СПб — К.: ИД “Вильямс” — 2003. — 592 с.
36. *Калина А. В. и др.* Рынок ценных бумаг // Уч. пос. — 2-2 изд., перер. и доп. — К.: МАУП, 1999.
37. *Кетти Лин.* Детрейдинг на рынке Forex. Стратегии извлечения прибыли / Пер. с англ. М.: “Альпина Бизнес Букс”, 2007. — 240 с.
38. *Кевин Б. Коннолли.* Покупка и продажа волатильности / Пер. с англ. — М.: ИК Аналитика, 2001. — 264 с.
39. *Кравченко Ю. Я.* Ринок цінних паперів: Навч. посібник. — К.: Дакор, КНТ, 2008. — 664 с.
40. *Лагутин В. Д.* Кредитування: теорія і практика: Навч. посіб. — К.: Знання, 2000. — 215 с.
41. *Максимо В. Энг и др.* Мировые финансы / Пер. с англ. Университет Сент Джон - М.: икк “ДеКа”, 1998. — 734 с.
42. *Міжнародні фінанси.* — К.: Либідь, 2003. — 784 с.
43. *Мороз А. М.* Національний банк і грошово-кредитна політика. — К.: КНЕУ, 1999. — 368 с.
44. *Мозговий О. М.* Фондовый рынок. Навч. пос. — К.: Київський Національний економічний університет, 1999.
45. *Страховий та інвестиційний менеджмент.* — К.: МАУП, 2002. — 344 с.
46. *Смолянська О. Ю.* Финансовый рынок: Навчальний посібник. — К.: Центр навчальної літератури, 2005. — 383 с.
47. *Роуз Питер С.* Банковский менеджмент. Предоставление финансовых услуг / Пер. с англ. под научной ред. В. Т. Севрука, Т. Н. Черкасова, Е. В. Шилова. — М.: Дело, 1995.
48. *Рубцов Б. Б.* Современные фондовые рынки. Учеб. пособие. — М.: Инвестиционная компания “Еврофинансы”, 2007. — 926 с.
49. *Руденко Л. В.* Міжнародні кредитно-розрахункові і валютні операції / Підручник. — К.: ЦУЛ, 2003. — 614 с.

50. *Фредерик С. Мышкин.* Экономическая теория денег, банковского дела и финансовых рынков / Пер. с англ. Седьмое издание. — М-СПб. — К.: 2006. — 880 с.
51. *Фрэнк Дж. Фабоцци.* Рынок облигаций. Анализ и стратегии / Пер. с англ. — М.: Альпина Бизнес БУКС. — 2005. — 876 с.
52. *Фрэнк Дж. Фабоцци.* Управление инвестициями // Пер. с англ. — М.: ИНФРА-М. — 2000. — 932 с.
53. *Шарп Уильям Ф. и др.* Инвестиции / Пер. с англ. — М.: ИНФРА-М. — 1997.
54. *Шелудько В. М.* Финансовый рынок. — К., 2003. — 535 с.
55. *Шклярчук С. Г.* Портфельное инвестирование. Теория и практика // Уч. пос. — К.: МСУ, Нора-друк, 2000.
56. *Шклярчук С. Г.* Финансовая система. Структура. Механизм функционирования. Оптимизация / Монография. — К.: Нора-Принт. — 568 с.
57. *Ющенко В. А., Мищенко В. І.* Валютне регулювання // Навч. пос. — К.: Знання, 1999. — 360 с.

Додаткова

58. *Лысенков Ю. М. и др.* Фондовый рынок. Терминологический словарь. — К.: Диалог-прес, 1997.
59. *Лысенков Ю. М. и др.* Участники фондового рынка: функции, организация деятельности. — К.: Вісник фондового ринку, 1998.
60. *Ли Ченг Ф., Финнерти Дж. И.* Финансы корпораций: теория, методы и практика / Пер. с англ. — М.: ИНФРА-М, 2000.
61. *Мандрул О. Г., Павленко І. А.* Фондовый рынок: операції з цінними паперами: Навч. посібник. — вид. 2-ге, допов. та перероб. — К.: КНЕУ, 2000. — 156 с.
62. *Найман Э.* Малая энциклопедия трейдера. — К.:Альфа Капитал: Логос, 1997. — 236 с.
63. *Найман С. Л.* Трейдер-инвестор. — К.: ВИРА-Р, 2000. — 640 с.
64. *Примостка Л. О.* Банківський менеджмент. Хеджування фінансових ризиків: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 1998. — 108 с.
65. *Пискулов Д. Ю.* Теория и практика валютного дилинга. — М.: ИНФРА-М, 1996. — 224 с.
66. *Редхем К., Хьюс С.* Управление финансовыми рисками. — М.: ИНФРА-М, 1996.
67. *Стив Нисон.* Японские свечи: Графический анализ финансовых рынков / Пер. с англ.

68. *Солодкий М. О.* Біржовий ринок. — К.: Джерела М, 2001. — 336 с.
69. *Хохлов Н. В.* Управление риском: Учеб. пособие для вузов. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001. — 239 с.
70. *Шклярчук С. Г.* Проектне фінансування: Навч. посіб. / За наук. ред. проф. д-ра економ. наук Г. К. Ялового. — К.: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2009. — 472 с.
71. *Энг Максимо В. и др.* Мировые финансы. Университет Сент Джон / Пер. с англ. — М.: ДеКа, 1998. — 768 с.
72. *Эрлих А. А.* Технический анализ товарных и финансовых рынков. Прикладное пособие. — М.: ИНФРА-М, 1996.

МАУП

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план дисципліни “Фінансовий ринок”	5
Зміст дисципліни “Фінансовий ринок”	6
Варіанти курсових (контрольних) робіт	16
Вказівки до виконання контрольної (курсової) роботи	18
Оцінювання курсової роботи	19
Питання для самоконтролю.....	21
Тестові завдання.....	25
Список літератури.....	31

Відповідальний за випуск

Редактор

Комп’ютерне верстання

Н. В. Коваленко

Зам. № ВКЦ-5639

Підп. до друку 27.03.09. Формат 60×84/16. Папір офсетний.

Друк ротатійний трафаретний.

Ум. друк. арк. 1,03. Обл.-вид. арк. 0,94. Наклад 50 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)

03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП “Видавничий дім “Персонал”

03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. XX

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб’єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008 р.*